

Влада Макаренко,

студентка Сумського державного університету

Науковий керівник: О.А. Кириченко, старший викладач кафедри германської філології Сумського державного університету

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ ЯК ІНОЗЕМНИХ

Актуальність теми дослідження зумовлена значною популярністю у світі вивчення української і англійської мов як іноземних на даний час. У зв'язку із розвитком світових інтеграційних процесів концепція багатомовності набуває все більшої актуальності. З плином часу цікавість до вивчення української мови зростає, як наслідок методика її викладання стала пріоритетним напрямком української лінгводидактичної науки.

Мета розвідки передбачає визначення основних інноваційних підходів до вивчення англійської мови в Україні, що базуються на європейському досвіді, пошук проблем, які виникають під час викладання української і англійської мов для представників закордонних громад. Також необхідно визначити принципи усунення цих негативних факторів, проаналізувати методику викладання української і англійської мов для учнів та студентів.

Завдання дослідження передбачає визначення методичних прийомів у вивченні української мови як іноземної, аналіз різноманітних принципів у процесі вивчення мови, знаходження правильного комунікативного підходу під час розвитку усного мовлення, порівняння процесів викладання англійської мови як іноземної, методики подачі інформації і способів запровадження новітнього обладнання у профільних класах.

Українська мова як іноземна потребує ретельного вивчення, також фахівцям слід звернути увагу на труднощі, із якими стикаються викладачі у процесі навчання мови в іншомовній аудиторії. Ялтинська Міжнародна наукова конференція, що проходила в останній декаді ХХ століття вважається однією із основних епіцентрів визначення проблем навчання української мови як іноземної. Результатом дискусії було питання про низький рівень забезпечення методичним матеріалом практичного курсу української мови як іноземної, недостатню кількість наукових праць у сфері методики навчання [3, с. 110]. Існує багато невирішених проблем у сфері викладання української мови іноземним студентам в Україні, які зумовлені низкою чинників, такими як: відсутність державної політики щодо навчання

української мови, недостатня розробленість методики викладання української мови як іноземної, невідповідність кількості та якості підручників для іноземців [1, с. 43].

Іноземні студенти, які навчаються у вищих навчальних закладах Східної України, мають недостатню мотивацію у вивченні української мови, оскільки і процес навчання, і побутове спілкування у цьому регіоні здійснюється переважно російською мовою. Згідно із результатами багатьох опитувань лише 1% іноземних студентів погоджується обрати мовою навчання українську, тому на підготовчих курсах вивчають російську мову. Існують проблеми і у підготовці фахівців: викладачі української мови, як правило, не мають досвіду роботи з іноземцями, а мовці, що працюють з іноземними студентами, мають освіту в галузі методики викладання російської мови і недостатньо володіють українською [1, с. 44]. Студентам-іноземцям українська мова потрібна як засіб реального спілкування і професійної діяльності, у такому випадку необхідно застосувати комунікативний підхід. Традиційно навчання для іноземців розпочинається на підготовчих курсах, але на відміну від загальноосвітніх закладів вони мають бути чітко зорієнтовані на певну групу осіб; курси є перехідною ланкою між середньою і вищою школою, тому навчання повинне ґрунтуватися, з одного боку, на програмах загальноосвітніх шкіл, з іншого, – спрямовуватися на певний профіль професійної підготовки.

Серед нових програмових вимог вивчення англійської мови як іноземної, запроваджені рівні А1 – для учнів 5-7 класів загальноосвітніх навчальних закладів, рівень А2 – 8-9 класів, рівень В1 – 10-11 класів загальноосвітніх шкіл і, відповідно, В1 – для 8-9 класів та В2 – для 10-11 класів для середніх навчальних закладів із поглибленим вивченням іноземної мови [5, с. 62]. Причиною низького рівня успішності в учнів профільних класів є не лише недосконалі технології навчання, низький фаховий рівень вчителів, незацікавленість учнів, а, перш за все, неправильна структурна побудова змісту навчання. У класах різних напрямків навчання іноземної мови має забезпечувати оволодіння учнями навичок, які адаптують їх до обраного профілю.

Учням необхідно: розуміти на слух основний зміст висловлювань носіїв мови в ситуаціях професійно орієнтованого спілкування; визначати для себе професійно значущу інформацію, що звучить по телебаченню; писати тези до свого виступу; знаходити в тексті та виписувати необхідну інформацію; робити письмовий переклад з іноземної мови на рідну мову [2, с. 27].

Негативним фактором є те, що часто у школах часто нехтують можливістю впровадження у профільних класах додаткових годин, які

виділені на поглиблене вивчення предметів. Такі спецкурси, як «Країнознавство», «Література», «Ділове мовлення», «Технічний переклад». Складність роботи у профільних класах, особливо, у класах філологічної спрямованості полягає у відсутності навчально-методичного забезпечення, а саме, немає, перш за все, підручника, який би повністю відповідав вимогам рівневої диференціації матеріалу.

Розвиток мовленнєвої компетенції розширюється за рахунок комунікативної тематики профільної спрямованості; читання та аудіювання доповнюється текстами в рамках обраного профілю [2, с. 34].

Під час навчання студентів значна частина часу присвячується продуктивному мовленню, що передбачає формулювання думок під час інтеракції. Використання рідної мови у процесі комунікації мінімізується. Рекомендовану кількість часу, коли викладач говорить на занятті, зменшено до 20%, натомість 80% часу відводиться на спілкування студентів іноземною мовою, що вивчається. За такого підходу навчання стає інтерактивним, передбачає зміну партнерів у спілкуванні завдяки роботі в парах, міні-групах та великих групах, які змінюються зі зміною завдання [4, с. 63].

У навчанні англійської мови провідним є розвиток компетенцій у всіх чотирьох видах мовленнєвої діяльності – читанні, аудіюванні, письмі й говорінні. Завдяки типовим завданням і вправам у навчально-методичних комплексах з англійської мови студенти опановують основні стратегії роботи із різними видами мовленнєвої діяльності і звикають до формату проведення міжнародних екзаменів з англійської мови (CAE, IELTS, TOEFL, тощо).

Основні результати виявили низку проблем, які виникають під час вивчення української та англійської мов, як іноземних, а саме: недостатня внутрішня мотивація до вивчення іноземних мов, пропуски занять, низько розвинене вміння організувати власну роботу й засвоювати англійську мову системно в більшості студентів; неготовність взяти на себе відповідальність за процес та результати навчання; складність в адаптуванні до нової методики вивчення англійської та української мов, недостатня кількість аудиторних годин тощо.

Висновки дослідження: методика навчання української мови як іноземної великою мірою відрізняється від методики навчання української мови як рідної. Така різниця визначається низкою лінгвістичних, психологічних та лінгводидактичних чинників. Важливу роль у вивченні української та англійської мов як іноземних, відіграє викладач. Саме на нього покладено обов'язок, щодо знаходження правильної методики викладання, застосування новітніх матеріалів та зацікавлення слухачів. Лише той фахівець, який має достатній рівень володіння англійською мовою для

викладання у вищому навчальному закладі, володіє сучасними європейськими методиками навчання іноземних мов, а також технологіями продуктивної взаємодії зі студентом, уміє створити сприятливий психологічний клімат у навчанні для забезпечення впевненості студента у власних силах, здатен забезпечити якісний процес викладання англійської мови.

Цінність дослідження полягає у тому, що після виявлення і аналізу проблем, які можуть виникати у процесі вивчення мови, можна буде уникнути їх, видозмінити систему викладання у педагогів та створити нові підходи засвоєння інформації для учнів та студентів. Також за допомогою даного виду дослідження можливим буде впровадження нових методик і способів покращення викладання мов для різних вікових груп.

Список використаних джерел:

1. Бей Л.Б., Тростинська О.М. Проблеми викладання української мови різним категоріям іноземних студентів / Л. Б. Бей, О. М. Тростинська. – Харків, 2008.
2. Жеребна Н.М. Проблеми викладання іноземної мови в умовах профільного навчання: теорія і практика, досвід та перспективи / Н. М. Жеребна // Таврійський вісник освіти. – 2014. – № 1(2). – С. 26–35.
3. Пальчикова О.О. Проблеми навчання української мови в іншомовній аудиторії // *Science and Education a New Dimension: Pedagogy and Psychology*. Vol. 9, 2013. – С. 109–112.
4. Полікарпова Ю.О. Сучасні тенденції у викладанні англійської мови в Україні / Ю.О. Полікарпова // *Народна освіта*. – 2017. – Вип. 2. – С. 60–65.
5. Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment.

https://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_EN.pdf

Кириченко, О.А. Сучасні проблеми викладання української та англійської мов як іноземних / О.А. Кириченко, В.О. Макаренко // Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства: Матеріали восьмої Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 16–17 квітня 2020 р.). – Суми: Сумський державний університет, 2020. - С. 109-113.